

POSTANOWIENIE

Dnia 18 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępka

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Edyta Demiańczuk - Komoń

przy udziale prokuratora del. do Prokuratury Krajowej Krzysztofa Urgacza
w sprawie **C. Sp. z o.o.** oraz **G. P.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 18 maja 2022 r.,

przekazanego na podstawie art. 441 § 1 k.p.k. przez Sąd Rejonowy w W.,
postanowieniem z dnia 24 czerwca 2021 r., sygn. akt V Kp (...), zagadnienia
prawnego wymagającego zasadniczej wykładni ustawy:

**„Czy przepis art. 86 ust. 13 ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o
przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu
(Dz. U. z 2020 r., poz. 971):**

**- musi być interpretowany w sposób ścisły, przy
uwzględnieniu przedstawionych właściwości dowodów
rzeczowych oraz przy założeniu gwarancyjnej funkcji tego
przepisu?**

**- a co za tym idzie, czy sześciomiesięczny okres blokady
rachunku, o jakim mowa w ww. przepisie służy temu, aby
prokurator ustalił, czy doszło do popełnienia przestępstwa i
przedstawił zarzuty jego popełnienia oraz aby, w konsekwencji
powyższego, środki pieniężne na rachunku objętym
postanowieniem prokuratora, o jego blokadzie mogłyby się stać**

przedmiotem zabezpieczenia majątkowego w trybie art. 291 k.p.k.?

czy też alternatywnie:

- przepis art. 86 ust. 13 cytowanej ustawy pozwala na przyjęcie, że ustawodawca w żadnym razie nie sformułował wymogu przejścia postępowania w fazę *in personam* jako jedynej możliwości dalszego wykorzystania pieniędzy pochodzących z blokady rachunku bankowego?

- jeżeli przyjąć, że ustawodawca wyraził zgodę na uznanie tych środków pieniężnych za dowody rzeczowe, to czy należy konsekwentnie uznać, iż wydanie postanowienia o uznaniu środków pieniężnych na rachunku bankowym za dowody rzeczowe, jest możliwe również w sytuacji, gdy sprawa znajduje się w fazie *in rem*, zaś prokurator zyskuje uprawnienie do prowadzenia śledztwa przez dowolny, nieograniczony czasowo okres przekraczający sześciomiesięczny termin, o jakim mowa w art. 86 ust. 13 oraz odpowiednio art. 89 ust. 7 cytowanej wyżej ustawy bez konieczności postawienia komukolwiek zarzutów i przejścia do fazy *in personam*, a wskazane przepisy nie mają charakteru gwarancyjnego wobec osób, których środki zostały zablokowane zaskarżonym postanowieniem o dowodach rzeczowych?”

postanowił: odmówić podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Postawione w niniejszej sprawie zagadnienie prawne wyłoniło się na tle następującego stanu faktycznego:

W toku śledztw prowadzonego w sprawie o sygn. akt PO II Ds. (...) prokurator Prokuratury Okręgowej w W. postanowieniem z dnia 10 marca 2021 r. na podstawie art. 217 § 1 k.p.k., art. 228 § 1 i 2 k.p.k., art. 230 § 2 k.p.k., art. 233 k.p.k., art. 234 k.p.k., art. 235 k.p.k. i art. 86 ust. 13 ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o

przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (wtedy t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 971) zdecydował:

1. zatrzymać jako rzeczy mogące stanowić dowód w sprawie lub podlegające zajęciu w celu zabezpieczenia kar majątkowych, środków karnych o charakterze majątkowym albo roszczeń o naprawienie szkody finansowej szczegółowo wskazane w przedmiotowym postanowieniu;
2. uznać te środki finansowe za dowody rzeczowe;
3. zobowiązać dyrektorów banków lub innych upoważnionych pracowników banków, w których środki te zostały zdeponowane (wymienionych szczegółowo w postanowieniu) – do przekazania środków (w wysokościach wskazanych w postanowieniu) na rachunek sum depozytowych Prokuratury Okręgowej w W..

Innym postanowieniem z dnia 10 marca 2021 r. oraz postanowieniem z dnia 17 marca 2021 r. prokurator na podstawie art. 9 § 2 k.k., art. 93 § 3 k.p.k. i art. 86 ust. 13 ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu odmówił uwzględnienia wniosków z dni: 21 stycznia, 8 lutego i 2 marca 2021 r. pełnomocnika C. sp. z o.o. z siedzibą w W. oraz G. P. o uchylenie blokad rachunków bankowych należących do C. sp. z o.o. oraz G. P., nałożonych postanowieniami z dni: 14 i 24 września 2020 r.

Zażalenia na te postanowienia złożyli pełnomocnik C. sp. z o. o. oraz G. P., zarzucając naruszenie art. 86 ust. 13 ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w zw. z art. 217 k.p.k. w przypadku zażaleń na postanowienia w przedmiocie dowodów rzeczowych oraz art. 86 ust. 9 w zw. z ust. 5 ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dalej nazywana także „ustawą”) w przypadku zażaleń na postanowienia w przedmiocie odmowy uchylenia blokady rachunków bankowych. W zażaleniach kwestionowano m.in. uznanie środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku bankowym za dowód rzeczowy, wskazując, z powołaniem wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 26 listopada 2010 r., II FSK 1301/09, że „środki zgromadzone na rachunku bankowym nie posiadają przymiotów, które pozwalałyby na ich uznanie za dowód rzeczowy”,

bowiem „pieniądz bankowy nie istnieje jako rzecz, brakuje w nim tych fizycznych cech banknotów i bilonu”.

Zażalenia przedstawiono do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w W., który uznał, że w sprawie wyłoniło się zagadnienie prawne wymagające zasadniczej wykładni ustawy, ujęte w przytoczonych wyżej pytaniach i postanowieniem z dnia 24 czerwca 2021 r., sygn. akt V Kp (...), na podstawie art. 441 § 1 k.p.k. przekazał zagadnienie do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu. Nadmienił przy tym, że „postanowieniem w dniu 10 grudnia 2021 r. (powinno być: 2020 r. – uw. SN) w sprawie sygn. akt V Kp (...) tut. Sąd wystąpił już do Sądu Najwyższego z pytaniem prawnym na tle podobnego stanu faktycznego”.

Prokuratura Krajowa przedstawiła w niniejszej sprawie stanowisko pismem z dnia 10 sierpnia 2021 r., wnosząc o odmowę podjęcia uchwały. W uzasadnieniu zakwestionowano „warunki i potrzebę” dokonania przez Sąd Najwyższy postulowanej przez Sąd Rejonowy zasadniczej wykładni ustawy. Wskazano, że Sąd ten jako dominującą przedstawił linię orzeczeń akceptujących traktowanie zgromadzonych na rachunku bankowym środków pieniężnych, jako dowodów rzeczowych i – wynikającą z tego – możliwość zabezpieczenia ich, w tym charakterze, w fazie *in rem* postępowania przygotowawczego oraz tylko jedno orzeczenie teżom tym przeczące (postanowienie Sądu Okręgowego w W. z dnia 27 lipca 2020 r., XII Kp (...)). Zdaniem Prokuratury Krajowej, prawidłowa jest owa dominująca linia orzecznicza, wsparta treścią art. art. 115 § 9 k.k., definiującego jako rzecz ruchomą lub przedmiot również środek pieniężny zapisany na rachunku oraz art. 86 ust. 13 *in fine* ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Drugi z tych przepisów, jako nadający uprawnienie do wydania postanowienia w przedmiocie dowodów rzeczowych, co do takich właśnie rzeczy/przedmiotów, stanowi *lex specialis*, przynajmniej na użytek postępowań, o których mowa w wymienionej ustawie. Dodatkowo Prokuratura Krajowa zwróciła uwagę, że Sąd występujący z pytaniem zaniechał próby dokonania samodzielnego rozwiązania przedstawionego zagadnienia prawnego, co uważa się za niezbędne przed wystąpieniem w trybie art. 441 § 1 k.p.k. Przedmiotowe wystąpienie należy zatem traktować jako próbę uzyskania pomocy orzeczniczej w jednostkowej sprawie, zaś wątpliwości powzięte przez Sąd

Rejonowy w W. na gruncie sprawy V Kp (...) powinny znaleźć rozwiązanie w ramach przysługujących temu Sądowi samodzielności jurysdykcyjnej, przy wykorzystaniu reguł wykładni operatywnej.

Kolejnym pismem datowanym 3 stycznia 2022 r. Prokuratura Krajowa przedstawiła „stanowisko uzupełniające”. W treści pisma zwrócono uwagę, że w dniu 28 grudnia 2021 r. doszło do publikacji, wchodzącej w życie w dniu 12 stycznia 2022 r., ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z powołaniem Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości (Dz. U. poz. 2447). Art. 4 ust. 1 tej ustawy wprowadził do Kodeksu postępowania karnego art. 236b, zaś art. 4 ust. 2 zmienił treść § 2 art. 291 k.p.k., przy czym unormowania te nie powinny zostać pominięte przy rozstrzyganiu zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Rejonowy w W.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Jak wspomniano, Sąd, który zadał pytanie prawne będące przedmiotem niniejszego postępowania zaznaczył, że wcześniej wystąpił do Sądu Najwyższego z pytaniem prawnym na tle podobnego stanu faktycznego. Istotnie, zagadnienie prawne ujęte w pytaniach o praktycznie identycznej treści co sformułowane w postanowieniu z dnia 24 czerwca 2021 r., Sąd Rejonowy w W. przedstawił Sądowi Najwyższemu postanowieniem z dnia 10 grudnia 2020 r., sygn. akt V Kp (...). W takim razie postąpieniem racjonalnym, także z punktu widzenia szybkości postępowania zażaleniowego, byłoby odroczenie posiedzenia w sprawie sygn. akt V Kp (...), do czasu wydania przez Sąd Najwyższy rozstrzygnięcia odnośnie do już zadanych pytań prawnych, a nie powielanie ich w kolejnym wystąpieniu. Stanowisko co do zagadnienia prawnego, przedstawionego przez Sąd Rejonowy w W. postanowieniem z dnia 10 grudnia 2020 r., Sąd Najwyższy zajął w uchwale z dnia 13 października 2021 r., I KZP 1/21 (OSNK 2021, z. 11-12, poz. 42). Stwierdził wtedy, że:

1. Przepis art. 86 ust. 13 ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu musi być interpretowany w sposób ścisły i uwzględniający gwarancyjną funkcję tego przepisu.

2. Środki zgromadzone na rachunku bankowym nie mają cech dowodu rzeczowego w rozumieniu art. 86 ust. 13 cytowanej wyżej ustawy, gdyż nie istnieją jako rzeczy, a są wyłącznie zapisami w systemie informatycznym.

W takim razie – gdyby stan prawny nie uległ zmianie – w razie podzielenia argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu wymienionej uchwały, w niniejszej sprawie należałoby uchwalić udzielenie odpowiedzi jak w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2021 r. podjętej w sprawie o sygn. akt I KZP 1/21. Nie można byłoby przy tym pominąć, że analogiczny pogląd jak w pkt 2. tej uchwały Sąd Najwyższy wyraził w uchwale z dnia 9 listopada 2021 r., I KZP 3/21 (OSNK 2022, z. 1, poz. 3), interpretującej przepis art. 106a ust. 8 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe. W uchwale tej stwierdził, że:

Zgromadzone na rachunku bankowym środki nie są dowodem rzeczowym, o którym mowa w art. 106a ust. 8 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe.

W uzasadnieniach obu uchwał m.in. poddano analizie, na gruncie prawa procesowego, pojęcie „dowód rzeczowy”. Odwołując się do definicji słownikowej, jak też do obfitego w tym względzie piśmiennictwa prawniczego wskazano, że „dowód rzeczowy jest rzeczą, która w każdym przypadku jest przedmiotem materialnym istniejącym fizycznie” i że „nie jest to pojęcie tożsame z określeniem rzecz ruchoma, którym posługuje się prawo karne materialne – art. 115 § 9 k.k.” (I KZP 1/21), że dowodami rzeczowymi są „przedmioty (rzeczy) z utrwalonymi na nich śladami przestępstwa”, „rzeczy stanowiące źródło dowodowe”, które dostarczają „środków dowodowych w postaci swoich cech (lub ich konfiguracji) poznawanych za pomocą zmysłów” (I KZP 3/21). Akcentowano, że „sposobem przeprowadzenia dowodu ze źródła dowodowego, jakim jest dowód rzeczowy, są jego oględziny” (I KZP 1/21, podobnie I KZP 3/21) oraz że „przedmiot oględzin przede wszystkim musi być rzeczą rozumianą jako obiekt fizyczny posiadający określone właściwości, które stanowić będą uzyskany dzięki oględzinom środek dowodowy” (I KZP 3/21). Wreszcie konkludowano, że „środki zgromadzone na rachunku bankowym nie mają tych cech, gdyż nie istnieją jako rzeczy – przedmioty, są wyłącznie zapisami w systemie informatycznym. Zapisem informatycznym, któremu nie odpowiada żaden konkretny przedmiot – banknot, który mógłby zostać

poddany oględzinom” (I KZP 1/21) oraz że „środki na rachunku, o których mowa w art. 106a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, nie stanowią fizycznych obiektów posiadających określone właściwości. Nie stanowią one źródła treści informacyjnej niemającej charakteru pojęciowego, co przecież charakteryzuje dowód rzeczowy” (I KZP 3/21). W związku z tym zauważono, że „najczęściej celem uznawania w omawianych sytuacjach przez prokuratora środków pieniężnych za dowód rzeczowy, nie jest wykorzystanie ich jako konkretnych przedmiotów będących źródłem dowodowym w procesie karnym, lecz ich zabezpieczenie przed utratą, w sytuacji, gdy zostaną zwolnione do dyspozycji posiadacza rachunku bankowego i będzie nimi mógł swobodnie dysponować. Cel taki, choć może w niektórych sytuacjach zasługiwać na aprobatę, jednak (...) jest działaniem bez podstawy prawnej. Praktykę taką należy uznać za błędną, a jedynej drogi dla osiągnięcia takiego celu można ewentualnie poszukiwać na drodze zmian ustawowych poprzez wydłużenie 6-miesięcznego okresu lub rozszerzenie wyjątków z art. 86 ust. 13 ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu” (I KZP 1/21).

W nawiązaniu do wspomnianego art. 115 § 9 k.k. zaznaczono, że chociaż w uzasadnieniu projektu ustawy, którą z dniem 27 kwietnia 2017 r. zmieniono m.in. treść tego przepisu, podano, że *ratio legis* proponowanej zmiany (polegała na wskazaniu, że rzeczą ruchomą lub przedmiotem jest także „środek pieniężny zapisany na rachunku”) jest „usunięcie wątpliwości odnośnie tego, czy środki pieniężne zgromadzone na rachunku płatniczym lub bankowym można uznać za rzecz ruchomą, a tym samym za dowód rzeczowy w sprawie”, to deklarację tę trzeba traktować jedynie jako intencję autorów projektu, która nie może rzutować na wykładnię prawa. Wynika to z faktu, że określenia „rzecz ruchoma” i „dowód rzeczowy” nie są ze sobą tożsame, jak też z różnego i odrębnego charakteru przepisów materialnoprawnych i procesowych, przy czym art. 115 § 9 k.k. zawiera definicję legalną sformułowaną na potrzeby Kodeksu karnego, a w szczególności znamion przestępstw z rozdziału XXXV. Podkreślono, że „przyjmuje się, iż podstawowym zasięgiem definicji legalnej zawartej w ustawie jest obszar tekstu tej ustawy, wiąże ona również wszystkie akty wykonawcze do niej, a pośrednio tylko oddziałuje na teksty aktów z tej samej dziedziny” (I KZP 3/21).

W uzasadnieniach obu uchwał zwrócono też uwagę, że jest dopuszczalne wydanie przez prokuratora postanowienia w przedmiocie dowodów rzeczowych, gdy postępowanie znajduje się w fazie *in rem*, zatem może ono dotyczyć osobę, której nie postawiono zarzutu popełnienia jakiegokolwiek przestępstwa, ze skutkiem uniemożliwienia jej dysponowanie swoją własnością i ograniczenia, a niekiedy zupełnie wyeliminowania swobody gospodarczej (o ile osoba ta prowadzi działalność gospodarczą). W związku z tym nawiązano do gwarancyjnego ograniczenia w czasie mających cechę drastyczności działań organów ścigania wobec takich osób, jak też do wymogu prowadzenia prokonstytucyjnej wykładni analizowanych ustaw, która nie powinna prowadzić do rezultatu sprzecznego z brzmieniem ustawy zasadniczej, w szczególności z przepisami art. 20, art. 21 ust. 1, art. 31 ust. 3, art. 64 Konstytucji RP mówiącymi o wolności prowadzenia działalności gospodarczej, prawie każdego do własności i ochronie własności, jak też o rygorach nakładania ograniczeń w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw. Zwrócono też uwagę (szerzej w uzasadnieniu uchwały I KZP 1/21), iż na tle konstrukcji „racjonalnego ustawodawcy” zakładającej, że tworzone przepisy budują logicznie spójny system, niedopuszczalne jest przyjęcie założenia, że ustawodawca najpierw tworzy gwarancje – ograniczając w czasie możliwość utrzymywania stanu naruszającego dobra podmiotowe posiadacza rachunku bankowego – by następnie przewidzieć od tej gwarancji wyjątek, który już nie jest ograniczony jakimikolwiek terminami procesowymi. Przy tym wyłącznie od woli prokuratora zależałoby, czy środki zgromadzone na rachunku bankowym uzna za dowód rzeczowy, co pozwalałoby na wykonywanie czynności w sprawie długotrwale, z przekroczeniem 6 miesięcy wskazanych w art. 86 ust. 13 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, bez formalnego wszczęcia postępowania przeciwko osobie posiadacza rachunku, czy strony transakcji.

W odniesieniu do uchwały Sądu Najwyższego o sygn. I KZP 1/21 przedstawiciele nauki prawa zgłosili zastrzeżenia [zob. glosy do tego judykatu M. Kurowskiego (w:) Prok. i Pr. 2022, nr 2, s. 131 - 142 oraz J. Dużego (w:) Prok. i Pr. 2022, nr 4, s. 157-164], zaś przedstawioną przez nich argumentację byłoby wskazane rozważyć w trakcie procedowania w niniejszej sprawie, gdyby stan prawny nie uległ zmianie.

Jest to jednak zbędne w świetle obowiązującego obecnie prawa i zasady, że zmiana przepisów postępowania ma zastosowanie do spraw będących w toku („chwytła je w locie” – zob. np. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2016 r., I KZP 10/16, OSNKW 2016, z. 12, poz. 79; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., IV KZ 38/16). Nie wchodzi też w rachubę odesłanie do wymienionej uchwały, nawet w razie podzielenia wyrażonego w niej stanowiska. Ma bowiem rację Prokuratura Krajowa, że obecnie należy wziąć pod uwagę fakt, iż w dniu 12 stycznia 2022 r. weszła w życie ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z powołaniem Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości (Dz. U. poz. 2447), której art. 4 ust. 1 tej ustawy, najwyraźniej w reakcji na wskazane wyżej uchwały Sądu Najwyższego (zob. www.sejm.gov.pl, druk nr 1742 – przebieg procesu legislacyjnego. Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych w dniu 2 grudnia 2021 r. /nr 90/) wprowadził do Kodeksu postępowania karnego (w Rozdziale 25 - Zatrzymanie rzeczy. Przeszukanie) art. 236b. Przepis ten stanowi, że:

§ 1. Rzeczą lub przedmiotem w rozumieniu przepisów niniejszego rozdziału są również środki na rachunku.

§ 2. Postanowienie w przedmiocie dowodów rzeczowych może dotyczyć środków na rachunku, jeżeli zostały zatrzymane jako dowód w sprawie.

Tym samym, o ile uznać, że takowe istniały, zostały usunięte przeszkody, które sprzeciwiały się uznaniu środków zgromadzonych na rachunku bankowym za dowód rzeczowy, mogący być przedmiotem postanowienia, o którym mowa w art. 86 ust. 13 *in fine* ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dalej: ustawa).

Niewątpliwie, wspomniana regulacja odchodzi od ugruntowanego rozumienia pojęcia „dowód rzeczowy”, trudno jednak zaprzeczyć, że zawiera definicję legalną, której nie sposób ignorować, stanowiącą na gruncie prawa karnego procesowego odpowiednik definicji zawartej w art. 115 § 9 k.k. Zapewne redukuje też gwarancyjną funkcję przepisu art. 86 ust. 13 *in fine* ustawy, tym bardziej, że wymieniony artykuł ustawą nowelizującą z dnia 17 grudnia 2021 r. (jej artykułem 11 pkt 1a) uzupełniono o ust. 11a, dający prokuratorowi prawo do wstrzymania

transakcji lub blokady rachunku nie tylko, jak dotąd, na czas nie dłuższy niż 6 miesięcy (ust. 9), ale na dalszy czas oznaczony, nie dłuższy niż kolejne 6 miesięcy. Zatem maksymalny czas wstrzymania transakcji lub blokady rachunku w sytuacji niewydania postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym lub postanowienia w przedmiocie dowodów rzeczowych wydłużono z 6 miesięcy do roku. Ma przy tym znaczenie, że w art. 18 ustawy nowelizującej z dnia 17 grudnia 2021 r. wskazano, stosując zasadę bezpośredniego stosowania prawa nowego („chwytania w locie”), iż przepisy m.in. ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, tj. i jej art. 86, stosuje się w nowym brzmieniu również w sprawach, w których wstrzymanie transakcji lub blokada rachunku zostały zastosowane przed dniem wejścia w życie tych przepisów. Wobec tego, że na postanowienie prokuratora o wstrzymaniu transakcji lub blokadzie rachunku, jak też na postanowienie o przedłużeniu tych restrykcji – jak zaznaczono silnie ingerujące w prawa chronione Konstytucją – przysługuje zażalenie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy (art. 86 ust. 11 i 11a zd. drugie ustawy), tym większego znaczenia nabiera kontrolna rola sądu rozpoznającego ewentualnie wniesione zażalenie.

Wstrzymanie transakcji lub blokada rachunku mogą trwać dłużej niż rok (nie upadną) w przypadku, gdy przed upływem czasu ich stosowania zostanie wydane postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym lub postanowienie w przedmiocie dowodów rzeczowych (art. 86 ust. 13 ustawy). O ile nie budzi zbytnio zastrzeżeń utrzymywanie wspomnianych restrykcji w przypadku wydania postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym, jako że chodzi o środek stosowany wobec podejrzanego, względnie oskarżonego, a więc osoby, co do której zebrano dowody dostatecznie uzasadniające podejrzenie popełnienia przestępstwa, to ustawa nie zabrania wydania postanowienia w przedmiocie dowodów rzeczowych, obecnie mogących mieć postać środków na rachunku bankowym, w fazie *in rem* postępowania karnego, kiedy nikomu, w szczególności posiadaczowi rachunku, nie postawiono zarzutu popełnienia przestępstwa (jak wspomniano, była o tym mowa w uchwałach Sądu Najwyższego I KZP 1/21 i I KZP 3/21). W takim razie ponownie trzeba podkreślić wagę sądowej kontroli postanowienia prokuratora, tym razem przewidzianej w art. 236 § 1 k.p.k. kontroli postanowienia w przedmiocie dowodów

rzeczowych. Niewątpliwie skarżący ma prawo oczekiwać, by w ramach tej kontroli, w przypadku gdy będzie chodziło o środki na rachunku, ale też zatrzymane w postaci materialnej (pieniędzy), sąd wnikliwie rozważył, czy rzeczywiście chodzi o pozostawienie w dyspozycji organu ścigania „rzeczy mogącej stanowić dowód w sprawie” (art. 217 § 1 k.p.k.), czy też raczej o niedopuszczalne w tym trybie li tylko uniemożliwienie posiadaczowi rachunku swobodnego dysponowania środkami, które dopiero w przyszłości mogą stać się przedmiotem zabezpieczenia majątkowego. W tym względzie należy jednak wspomnieć, że na mocy art. 4 ust. 2 ustawy nowelizującej z dnia 17 grudnia 2021 r. nowe brzmienie otrzymał art. 291 § 2 k.p.k. Tę jednostkę redakcyjną podzielono na dwa punkty oraz m.in. wskazano, że w razie popełnienia przestępstwa, w związku z którym można orzec przepadek wskazany w § 1 pkt 3 lub zwrot wskazany w § 1 pkt 5, zabezpieczenie wykonania orzeczenia może nastąpić również już po wszczęciu postępowania karnego – na mieniu, które podlegałoby przepadkowi lub zwrotowi na podstawie art. 44 k.k., jeżeli co do tego mienia na podstawie odrębnych przepisów zastosowano wstrzymanie transakcji lub blokadę rachunku (art. 291 § 2 pkt 2 lit. b k.p.k.).

W posumowaniu poczynionych uwag należy stwierdzić, że jasne brzmienie obowiązujących przepisów powoduje, iż w rozpatrywanej sprawie nie występuje zagadnienie prawne wymagające zasadniczej wykładni ustawy oraz że przepisy te każą przyjąć, że **o ile zostanie wykazane, iż środki zgromadzone na rachunku bankowym mogą być uznane za dowód w sprawie, zatem również za dowód rzeczowy (art. 236b k.p.k.), wydanie postanowienia, o którym mowa w art. 86 ust. 13 *in fine* ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (t.j. Dz. U z 2021 r., poz. 1132 ze zm.) jest dopuszczalne także wtedy, kiedy postępowanie karne znajduje się w fazie *in rem*.**

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.